

Cooperativismo e Enonomía Social, nº 29 (2006-2007), pp. 51-65

ASOCIACIONISMO E REPRESENTACIÓN DO MOVEMENTO COOPERATIVO

Encarna DÁVILA MILLÁN
Profesora titular de Dereito Mercantil
Universidade de Vigo

1.- Concepto¹

Cando a relación intercooperativa non prevé como fins os estritamente económicos das súas respectivas empresas, senón fins de interese xeral ou

¹ Este traballo integra o capítulo XIV) da obra colectiva *Derecho de Cooperativas (nacional y autonómico)* que, coordinada polo Dr. J. I. Peinado Gracia, será publicada pola editorial Tirant lo Blanch. Neste utilizáronse as seguintes abreviaturas:

LC: Lei 27/1999, do 16 de xullo, de cooperativas

LCAR: Lei 9/1998, de cooperativas de Aragón

LCCAT: Lei de cooperativas de Cataluña (TR DLeg. 1/1992, do 10 de febreiro; modificada pola Lei 13/2003, do 13 de xuño)

LCCM: Lei 4/1999, do 30 de marzo, de cooperativas da Comunidade de Madrid

LCCV: Lei 8/2003, do 24 de marzo, de cooperativas da Comunidade Valenciana

LCC-LM: Lei 20/2002, do 14 de novembro, de cooperativas de Castela-A Mancha

LCCeL: Lei 4/2002, do 11 de abril, de cooperativas de Castela e León

LCIB: Lei 1/2003, do 20 de marzo, de cooperativas das Illas Baleares

LCLR: Lei 4/2001, do 2 de xullo, de cooperativas da Ríoxa

LCMu: Lei 8/2006, do 16 de novembro, de sociedades cooperativas da Rexión de Murcia

LCPV: Lei 4/1993, do 24 de xuño, de cooperativas de Euskadi

LCG: Lei 5/1998, do 18 de decembro, de cooperativas de Galicia

LFCN: Lei foral 12/1996, do 2 de xullo, de cooperativas de Navarra

LSCA: Lei 2/1999, de sociedades cooperativas andaluzas

LSCEX: Lei 2/1998, do 26 de marzo, de sociedades cooperativas de Estremadura

representación pública dun sector ou rama de actividade, estaremos ante a integración cooperativa representativa².

Esta forma de integración lévase a cabo a través do asociacionismo cooperativo, que é unha manifestación do principio de integración cooperativa no seu aspecto non empresarial, senón federalista³, "movemento cooperativo, organizado xuridicamente, con fins de interese colectivo, defensa e promoción dos seus intereses".

Este movemento cooperativo responde á necesidade de concentración de esforzos para a obtención de mellores rendementos.

A exposición de motivos da LC mantén as formas de asociación das sociedades cooperativas e facilita a creación destas agrupacións. Para os efectos de incentivar o movemento cooperativo no ámbito estatal, alude ao grupo cooperativo para lle atribuír a finalidade de impulsar a integración empresarial das cooperativas debido ao reto de ter que operar en mercados cada vez máis globalizados, así como ás formas de colaboración económica entre cooperativas, procurando a súa ampliación e facilitando a integración.

O grupo cooperativo comporta un réxime de integración vertical de cooperativas, sometidas todas elas a unha decisión que se concreta mediante instrucións emitidas por unha entidade superior que constitúe a cabeceira das restantes. Hai unha unidade de decisión das cooperativas que forman parte do grupo e recoñecen a entidade cabeza do grupo, o poder de emitir instrucións que deben ser acatadas e cumpridas polas cooperativas pertencentes ao grupo⁴.

A LC diseña un asociacionismo cooperativo de estrutura piramidal nunha tripla manifestación a través de unións, federacións e confederacións. O asociacionismo cooperativo recoñécese na Lei como un dereito de carácter instrumental para os efectos da estruturación dun sector; non se trata dun dereito da persoa senón dun dereito de organización de sociedades cooperativas ou de empresa.⁵

² BORJABAD, G., *Manual de derecho cooperativo*, Barcelona 1993, pp. 290.

³ SANZ JARQUE, J. Jo. *Cooperación. Teoría General y Régimen de las Sociedades Cooperativas. El Nuevo Derecho Cooperativo*. Madrid 1994, pp. 681, "o asociacionismo cooperativo é expresión da organización cooperativa e do chamado movemento cooperativo".

⁴ MARÍN LÓPEZ "Notas sobre la LC" *R. J. La Ley* número 4930. Ano 1999.

⁵ A LC dedica a este tema o título III, co epígrafe "do asociacionismo cooperativo", que comprende os artigos 117 a 120.

A LC enuncia o principio xeral do asociacionismo cooperativo: "As sociedades cooperativas poderán asociar libre e voluntariamente en unións, federacións e confederacións para a defensa e promoción dos seus intereses, sen prexuízo de se poderen acoller a outra fórmula asociativa conforme o dereito de asociación" (art. 117).

Destacamos a posibilidade prevista na Lei de as cooperativas se poderen acoller a calquera outra formula asociativa, de acordo coa lexislación xeral reguladora do dereito de asociación, de xeito que ao interpretar este precepto en sentido amplo se pode pensar que as cooperativas poden asociarse entre si ou con calquera outra persoa física ou xurídica mediante calquera outra fórmula que non estea prohibida legalmente⁶.

2.- Concordancias coas leis autonómicas

As sociedades cooperativas teñen un recoñecemento específico na Constitución como instrumentos de promoción social. Pero ao asumiren as comunidades autónomas competencia exclusiva nesta materia, estamos ante unha forma especial de empresario social regulada por diferentes leis autonómicas⁷.

Os estatutos de autonomía das comunidades autónomas resérvanse a competencia exclusiva en materia de cooperativas.

No que se refire ao "asociacionismo e representación do movemento cooperativo", as leis autonómicas regulan esta materia nos preceptos que comentamos a continuación:

A LSCA regula o asociacionismo cooperativo no título IV, artigos 171 a 173. Esta lei non prevé na regulación do asociacionismo cooperativo as unións de cooperativas, tan só se refire ao asociacionismo a través das federacións, aínda que si admite a posibilidade de que estas se poidan asociar libremente en asociacións. Neste sentido, o artigo 171 establece que "as sociedades cooperativas, para a defensa e promoción dos seus intereses, poderán constituír federacións, e estas poderán á súa vez, asociarse libremente, sen prexuízo de se poderen acoller a outra fórmula asociativa conforme o dereito de asociación". Aínda que a Lei se refire a asociacións

⁶ ROMERO CANDAU, PA. *Del Asociacionismo Cooperativo. Comentarios a la ley de Cooperativas*. Consejo General del Notariado, Madrid 2001. Pp. 839, precisando que en caso de persoas xurídicas estas non se apartarían do réxime xeral que lles é propio.

⁷ "A LC, debe servir de punto de referencia básico no exame desta forma social fronte a esa pluralidade de lexislación autonómica". VERGEZ, M. *Lecciones de Derecho Mercantil* (dir. A. Menéndez.). Madrid 2003, pp. 459.

de federacións, ao regular o procedemento de constitución no artigo 172, estaríamos ante unha confederación de cooperativas tal e como se entende na LC.

A LCAR regula o "asociacionismo cooperativo" no título III, artigos 92 e 93, no que establece como principio xeral que, para a defensa e promoción dos seus intereses, as cooperativas poderanse asociar libre e voluntariamente en unións, federacións e confederacións, sen prexuízo de se poderen acoller a calquera outra fórmula asociativa, de acordo coa lexislación xeral reguladora do dereito de asociación.

A LCIB dedica o título III ao asociacionismo cooperativo, artigos 150 a 152. Esta lei regula o asociacionismo a través de unións e federacións: "As sociedades cooperativas poderanse asociar libre e voluntariamente para defenderen e faceren promoción dos seus intereses constituíndo "unións e, no seu caso, federacións. Todo isto sen prexuízo de se acolleren a calquera outra fórmula asociativa conforme as normas que regulen o dereito de asociación". Non obstante, entendemos que esta lei non descarta que as federacións se asocien nunha "asociación de federacións", que viría a ser unha confederación de cooperativas, tal e como se admite no artigo 151 ao regular as competencias das unións, federacións ou asociación de federacións.

A LCCeL dedica o título IV ao asociacionismo cooperativo e, dentro deste, o capítulo I ás asociacións cooperativas que comprende os artigos 140, 141, 142, 143 e 144 en que se regulan as unións, federacións e confederacións de cooperativas como forma libre e voluntaria de asociación.

O principio xeral establece que "as sociedades cooperativas poderanse asociar libre e voluntariamente en unións e federacións de cooperativas para a defensa e promoción dos seus intereses, sen prexuízo de se poderen acoller a outra fórmula asociativa conforme o dereito de asociación. Así mesmo, as unións e federacións de cooperativas han poder constituír a Confederación de Cooperativas de Castela e León, que sería a máxima organización representativa do movemento cooperativo.

A LCC-LM no título IV regula o asociacionismo cooperativo, dedicándolles o artigo 141 aos principios xerais. "Para a defensa e promoción dos seus intereses, as cooperativas poderanse asociar libre e voluntariamente en asociacións, unións, federacións e confederacións de cooperativas, sen prexuízo de se poderen acoller a calquera outra fórmula asociativa, de acordo coa lexislación reguladora do dereito de asociación". Entendemos que se

establece unha reiteración ao falar de asociacións como clase de asociación, valla a redundancia, e á súa vez establecer a posibilidade de se poder acoller a calquera outra fórmula asociativa.

En calquera caso, o artigo 141 regula especificamente como clases as "unións, federacións e confederacións".

A LCCAT regula no título II as federacións e as confederacións, co fin de representar, defender e promover os intereses das cooperativas que se asocien. Non se prevén as unións como forma de asociación de cooperativas. O artigo 130 só se refire ás federacións e confederacións: "Coa finalidade de representar, defender e promover os seus intereses, as sociedades cooperativas reguladas pola presente lei poden constituír federacións de clases de cooperativas de Cataluña e confederacións", e dedica o artigo 152 ás federacións, e o artigo 133 ás confederacións.

A LSCEX, dentro do capítulo I do título III, regula no seu artigo 182 o "asociacionismo cooperativo", que se refire á liberdade de asociación. "As sociedades cooperativas poderán constituír asociacións, unións e outras entidades de base asociativa para a defensa dos seus intereses". O artigo 183 refírese ás "asociacións e unións" e o artigo 184 regula as federacións de cooperativas. Non se prevé ningunha norma que faga referencia ás confederacións de cooperativas.

A LCG dentro do título IV, dedica o capítulo III ao "asociacionismo e fomento cooperativo" o artigo 132 establece o principio xeral de que "para a defensa e promoción dos seus intereses en canto que sociedades cooperativas, estas poderanse poder asociar libre e voluntariamente en unións, federacións e confederacións de cooperativas". Non se fai alusión nesta lei á posibilidade doutros xeitos de asociación de acordo coa lexislación reguladora do dereito de asociación.

A LCCM dedícalle o título III ao asociacionismo cooperativo, que comprende os artigos 137, 138, 139 e 140. Co fin de defender e facer promoción dos seus intereses, as cooperativas poderanse asociar libre e voluntariamente, constituíndo entidades representativas no ámbito territorial da Comunidade de Madrid, sen prexuízo de se poderen acoller a calquera outra fórmula asociativa, de acordo coa lexislación reguladora do dereito de asociación. Dedicada o artigo 139 a regular as clases de asociacións: "As cooperativas poderán constituír unións de cooperativas do mesmo sector económico ou clase. Á súa vez, as unións de cooperativas unha vez inscritas poden constituír federacións e, así mesmo, as federacións pódense asociar entre si constituíndo confederacións de cooperativas.

A LFCN no título III, no capítulo I regula o asociacionismo cooperativo e establece como principio xeral no artigo 72 a liberdade de asociación "as cooperativas poderán constituír asociacións, unións e outras entidades de base asociativa para a defensa dos seus intereses". A Lei dedícalles o artigo 77 ás asociacións e unións, e o artigo 78 ás federacións. Non dedica porén, ningunha norma ás confederacións, pero queda a liberdade de as federacións se asociaren en confederacións, acolléndose á liberdade de asociación á que fai referencia o artigo 77. 1º.

A LCPV dedícalle o título IV ao asociacionismo cooperativo, e o capítulo I a regular as asociacións cooperativas, en que se establece como principio xeral que "para a defensa e promoción dos seus intereses en canto sociedades cooperativas, estas poderanse asociar libre e voluntariamente en unións, federacións e confederacións de cooperativas, sen prexuízo de se poderen acoller a calquera outra fórmula asociativa, de acordo coa lexislación xeral reguladora do dereito de asociación" (art. 143). O artigo 144 regula de maneira conxunta as unións, federacións e confederacións de cooperativas.

A LCLR dedícalle ao asociacionismo cooperativo os artigos 132, 133, 134, 135 e 136.

Esta lei só se refire como forma de asociacionismo cooperativo ás unións e federacións: "as cooperativas, dentro do ámbito territorial da comunidade autónoma da Rioxa, poderanse asociar libre e voluntariamente en unións e federacións para a defensa e promoción dos seus intereses, sen prexuízo de se poderen acoller a outra fórmula asociativa conforme o dereito de asociación", e dedica o artigo 134 a regular as unións de cooperativas e o artigo 135 ás federacións de cooperativas.

A LCCV dedícalle o título II á cooperación entre cooperativas e dedícalles o capítulo II ás unións e federacións: artigos 104, 105 e 106; o capítulo II dedícao á confederación de cooperativas da Comunidade Valenciana, que comprende o artigo 107.

Esta lei establece como principio xeral que "as cooperativas, as súas unións e federacións e a confederación de cooperativas integran o cooperativismo valenciano, o cal se ordena de acordo co principio de liberdade de asociación".

A LCM dedícalle o título III ao asociacionismo cooperativo, e refírese unicamente ás unións e federacións como forma de asociacionismo, establecendo como norma xeral que "as sociedades cooperativas da comunidade de Murcia poderanse asociar en unións e federacións para a

defensa e promoción dos seus intereses, sen prexuízo de se poderen acoller a outra fórmula asociativa conforme o dereito de asociación" (art. 142).

No dereito europeo non existe unanimidade no tratamento das asociacións cooperativas, xa que nalgúns países non existe lexislación directa e nin sequera indirecta sobre a integración cooperativa, mentres que noutros aparece solidamente estruturada a representación cooperativa⁸.

A finalidade das asociacións cooperativas fica clara: "defensa e promoción das cooperativas". Xa que logo, respecto á natureza xurídica trátase de persoas xurídicas de tipo asociativo, non estamos ante sociedades senón ante asociacións que perseguen un fin común non lucrativo⁹ e que exercen actividades de representación, conciliación, asesoramento e fomento cooperativo.

O RSCE non regula o asociacionismo e a representación cooperativa, precisamente pola natureza xurídica desta figura.

⁸ No dereito alemán non se prevé a regulación do asociacionismo cooperativo, nin tampouco no dereito inglés. En Dinamarca, malia non se dispor dunha lexislación sobre a materia, pois as cooperativas regúlanse por normas de sociedades mercantís, a posibilidade de integración foi recoñecida e practicada no cooperativismo desde a súa orixe tanto desde o punto de vista empresarial como representativo. No dereito belga o asociacionismo cooperativo está moi ligado ao compoñente ideolóxico, o cal vai ser unha constante diferenciadora. Así, o cooperativismo cristián mantén unha sólida estrutura en torno á Federación Nacional de Cooperativas Cristiás; do mesmo xeito se estrutura a Federación Belga de Cooperativas, de ideoloxía socialista. A lexislación non se ocupa de xeito particular dos aspectos relativos á integración cooperativa. Porén, é de destacar o grao de cohesión das sociedades cooperativas, as cooperativas rexionais, de acordo coa súa adscripción ideolóxica e atendendo á súa funcionalidade, conflúen en organizacións centrais (con frecuencia asociacións) que cobren a dobre función representativa e empresarial. En Francia aparece solidamente estruturada a integración representativa, que adopta unha forma piramidal no vértice da cal se atopa o Comité de Enlace das Actividades Mutualistas Cooperativas e Asociativas, que coordina e informa a todos os seus membros. A representación artículase a través da Agrupación Nacional de Cooperativas, na que están representadas as máis importantes organizacións sectoriais cooperativas.

No dereito portugués o principio federativo fica expresamente recoñecido no Código cooperativo, que establece as posibilidades de asociación cooperativa a través de unións, federacións e confederacións cooperativas.

No dereito italiano recoñécese a tutela e representación cooperativa a través das asociacións cooperativas a nivel nacional.

⁹ Se se quere por algún sector dar unha natureza mixta en canto a que as asociacións cooperativas participan do dereito fundamental de se asociaren, por unha banda, e agrupan persoas xurídicas para a consecución de fins comúns de interese xeral por outra, xustifican que a lexislación lles dispense un tratamento independente, necesariamente a cabalo da regulación propia das cooperativas e das que se destina ás asociacións en xeral. Romero Candau "del asociacionismo, *op. cit.* pp. 839.

3.- Clases

A LC reconece e regula como clases de asociacións de cooperativas: as unións, federacións e confederacións (art. 117) e establece o principio xeral do asociacionismo cooperativo¹⁰. É preciso resaltar que o artigo citado declara que tamén se poderán acoller a calquera outra fórmula asociativa de acordo coa lexislación xeral reguladora do dereito de asociación.

Nas distintas formas de asociacionismo cooperativo existe un fin común de carácter non lucrativo, así como plena liberdade de pertenza a estas, o que nos leva a determinar que estamos ante persoas xurídicas de tipo asociativo e non ante sociedades, senón ante asociacións¹¹.

A) Unións de cooperativas

As unións de cooperativas estarán constituídas por, cando menos, tres cooperativas da mesma clase, e poderanse integrar noutra unión xa existente ou constituír unha nova unión de cooperativas. En ambos os dous casos tamén se poderán integrar directamente sociedades cooperativas, se os estatutos daquelas non se opoñen.

Os órganos sociais das unións de cooperativas serán a Asemblea Xeral, o Consello Reitor e a Intervención.

A Asemblea Xeral estará formada polos representantes das cooperativas directamente afectadas e, no seu caso, das unións que a integren, establecéndose nos estatutos a composición e atribucións dos seus órganos sen que en ningún caso lle poidan atribuír a maioría absoluta de votos a un dos seus membros. (art. 118. e 2 LC).

É de resaltar o feito de a LC se referir unicamente a cooperativas da mesma clase para formar unha unión de cooperativas, prescindindo da actividade económica que desenvolvan, de forma que a súa representación está mais ben dirixida á dos seus asociados dentro do movemento e das institucións cooperativas en tanto que agrupan a un sector determinado delas.

¹⁰ "As sociedades cooperativas poderanse asociar libre e voluntariamente en unións, federacións e confederacións para a defensa e promoción dos seus intereses".

¹¹ "Pódeselles atribuír unha natureza mixta ás asociacións cooperativas en canto participan do dereito fundamental de se asociaren, dunha parte, e agrupan persoas xurídicas para a consecución de fins comúns de interese xeral, da outra, xustifican que a lexislación lles dispense un tratamento independente, necesariamente a cabalo da regulación propia das cooperativas e das que se destinan ás asociacións en xeral ". ROMERO CANDAU, A, del asociacionismo *op.cit.*, p. 839.

Exclúese que unha cooperativa poida pertencer a máis dunha unión, por razóns de exclusividade na representación.

B) Federacións de cooperativas

As federacións poderán estar integradas por sociedades cooperativas, por unións de cooperativas ou por ambas as dúas".

- "Para a constitución e funcionamento dunha federación de cooperativas será preciso que, directamente ou a través de unións que a integran, asocien, cando menos, dez cooperativas que non sexan da mesma clase". (artigo 119 - 1º y 2º)

Os órganos sociais serán o Consello Reitor e a Asemblea xeral. Os Estatutos, establecerán a composición e o número de membros da Asemblea, así como as normas para a súa elección e o dereito a voto. Así mesmo, regularán a composición e funcionamento do Consello Reitor, que estará integrado por, cando menos, tres membros".

Segundo a súa propia natureza, preténdese que o nivel de representatividade das cooperativas sexa amplo, aínda que expresamente a Lei non esixe que o seu ámbito coincida co territorio dunha comunidade autónoma.

Esíxese que as federacións asocien como mínimo a dez cooperativas que non sexan da mesma clase. Cumpriríase este requisito con que, cando menos, unha das dez que compoñen a federación sexa de clase distinta.

As federacións poden estar integradas por unións de cooperativas, por sociedades cooperativas, ou tamén por sociedades e unións de cooperativas a un tempo.

C) Confederacións de cooperativas

"As unións de cooperativas e as federacións de cooperativas hanse poder asociar en confederacións de cooperativas" (art. 119. 3ª).

"Para a constitución e funcionamento dunha confederación de cooperativas serán precisas, cando menos, tres federacións de cooperativas que agrupen cooperativas de, cando menos, tres comunidades autónomas, aínda que a sede de tales federacións non radique noutras tantas comunidades" (art. 119. 4º).

"Os órganos sociais das confederacións de cooperativas serán o Consello Reitor e a Asemblea Xeral. Os Estatutos establecerán a

composición e o número de membros da Asemblea Xeral, e tamén as normas para a súa elección e o dereito a voto" (art. 119. 5º).

Así mesmo, regularán a composición e funcionamento do Consello Reitor, que estará integrado por, cando menos, tres membros.

A representación unitaria do movemento cooperativo lévase a cabo a través das confederacións, as cales están integradas polas federacións e unións de cooperativas, mentres que non poden formar parte directamente dunha confederación as sociedades cooperativas.

Así mesmo, xa non existen limitacións sobre o seu ámbito, que antes tiña que ser estatal. Agora esíxense para a constitución e funcionamento dunha confederación de cooperativas cando menos tres federacións de cooperativas que agrupen cooperativas de, cando menos, tres comunidades autónomas, malia que a sede de tales federacións non radique noutras tantas comunidades.

4.- Réxime xurídico

A) Normas comúns

A LC regula as normas comúns ás unións, federacións e confederacións de cooperativas (art. 120).

1.- Ás unións, federacións e confederacións, nos seus respectivos ámbitos, correspóndenlles, entre outras, as seguintes funcións:

- a) Representar e defender os intereses xerais das cooperativas e dos seus socios ante as administracións públicas e ante calquera outras persoas físicas ou xurídicas, e exercer, no seu caso, as accións legais pertinentes.
- b) Fomentar a promoción e formación cooperativa.
- c) Exercer a conciliación nos conflitos xurdidos entre as sociedades cooperativas que asocien ou entre estas e os seus socios.
- d) Organizar servizos de asesoramento, auditorías, asistencia xurídica ou técnica e cantos sexan convenientes para os intereses dos seus socios.
- e) Actuar como interlocutores e representantes ante as entidades e organismos públicos.
- f) Exercer calquera actividade de natureza análoga.

2.- As unións, federacións e confederacións de cooperativas adquiren personalidade xurídica unha vez que depositen no Rexistro de Sociedades Cooperativas a escritura pública de constitución, que terá que conter, cando menos:

- a) Relación das entidades promotoras.
- b) Certificación do acordo de constitución.
- c) Integrantes dos órganos de representación e goberno.
- d) Certificación do Rexistro de Sociedades Cooperativas de que non existe outra entidade con idéntica denominación.
- e) Os Estatutos sociais.

3.- Os Estatutos recollerán, cando menos:

- a) A súa denominación.
- b) O domicilio e o ámbito territorial.
- c) Requisitos e procedemento para a adquisición e perda da condición de entidade asociada.
- d) Composición, funcionamento e elección dos seus órganos sociais de representación e administración.
- e) Réxime económico desta.

4.- O rexistro de sociedades cooperativas disporá no prazo dun mes, a publicidade do depósito ou o requirimento aos seus socios promotores, por unha soa vez, para que no prazo doutro mes, emenden os defectos observados.

Transcorrido este prazo, o Rexistro de Cooperativas disporá a publicidade ou rexeitará o depósito mediante resolución exclusivamente fundada na carencia dalgún dos requisitos mínimos aos que se refire o presente título.

A publicidade do depósito realizarase no Boletín Oficial do Estado.

A entidade adquirirá personalidade xurídica e plena capacidade de obrar transcorrido un mes desde que se solicitou o depósito sen que o Rexistro de Sociedades Cooperativas tivese formulado reparos ou, no seu caso, rexeitara o depósito.

5.- Na denominación das entidades asociativas de cooperativas deberase incluír, respectivamente, a palabra "unión de cooperativas", "federación de

cooperativas", ou "confederación de cooperativas" ou as súas abreviaturas "U. de Coop.", "F. de Coop ." e "C. de Coop.".

6.- As unións, federacións e confederacións de cooperativas, para poderen incluír na súa denominación termos que fagan referencia a un determinado ámbito xeográfico, deberán acreditar que asocian, directamente ou a través das entidades asociadas, o vinte por cento, cando menos, das sociedades cooperativas inscritas e non disolutas, con domicilio social no devandito ámbito xeográfico.

7.- As unións, federacións e confederacións deberanlle comunicar ao Rexistro de Sociedades Cooperativas a variación no número dos seus membros.

8.- En todo o non previsto, estarase ao disposto, con carácter xeral, na presente lei.

B) Competencias

A LC no artigo 120.1 fai unha relación de funcións comúns para as unións, federacións e confederacións de cooperativas. Estas funcións agrupan intereses comúns e fican excluídos de entre os seus fins o lucro ou a actividade desenvolvida en interese ou proveito directo ou indirecto delas mesmas ou dos seus compoñentes ou asociados, de xeito que do seu exame resulta o carácter colectivo de tales entidades.¹²

Prestan actividades de asesoramento, verificación de contas, asistencia xurídica ou técnica, así como outros servizos que sexan convenientes ou necesarios para os seus membros.

Fomentan a promoción e formación cooperativa.

Exercen a conciliación entre as sociedades que as integren ou entre estas e os seus socios.

Entendemos que a Lei deixa aberta a posibilidade de conciliar e mediar, ademais de entre as cooperativas asociadas e entre estas e os seus socios, con terceiras persoas non socias.

Participan, cando a Administración pública o solicite, nas institucións e organismos desta, de acordo co perfeccionamento do réxime legal e das institucións do ordenamento socioeconómico.

¹² ROMERO CANDAU, A., del asociacionismo., *op. cit.*, p. 839.

C) Escritura pública de constitución e depósito

As unións, federacións e confederacións de cooperativas débense constituír en escritura pública, que por medio dos seus promotores deberán depositar no rexistro correspondente para poder adquirir personalidade xurídica e plena capacidade de obrar. Esta esixencia formal é indiscutible¹³.

O n.º 2 do artigo 117 establece que "as unións, federacións e confederacións de cooperativas adquiren personalidade xurídica unha vez depositen, no Rexistro de Sociedades Cooperativas, a escritura pública de constitución, que deberá conter, cando menos":

- a.- Relación das entidades promotoras.
- b.- Certificación do acordo de constitución. A Lei non precisa cal sexa o órgano competente en cada caso, e haberá que se cinxir ao que digan os respectivos estatutos e normas reguladoras de cada unha delas.
- c.- Integrantes dos órganos de representación e goberno.
- d.- Certificación do Rexistro de Sociedades Cooperativas de que non existe outra entidade con idéntica denominación.

Rexe polo tanto o principio de non coincidencia de identidade coa doutra idéntica anteriormente inscrita..

3.- Os Estatutos sociais recollerán, cando menos:

- a.- a súa denominación.
- b.- o seu domicilio e ámbito territorial de actuación da entidade.

Na nova lei suprimiuse a esixencia de expresar o ámbito funcional.

- c.- os requisitos e o procedemento para a adquisición e perda da condición de entidade asociada
- d.- a composición, o funcionamento e a elección dos seus órganos sociais de representación e administración.

¹³- A LCCAT non menciona a acta de constitución en escritura pública, e establece que "os estatutos sociais da Confederación de Cooperativas de Cataluña deben regular de xeito democrático a forma de organización, os criterios de representación das organizacións que a integran, os órganos de dirección, execución e control, así coma as normas electorais destes, e unha vez aprobados, deben ser inscritos no Rexistro de Cooperativas" (art. 133. 4º), aínda que interpretamos que os estatutos formarán unha mención inescusable da escritura pública de constitución, para deste xeito se cumprir o principio de titulación pública.

e.- o réxime económico desta.

- O réxime económico da entidade a través do que estableza o carácter, procedencia e destino dos seus recursos, así coma os medios que lles permitan aos asociados coñecer a situación económica.

- Os requisitos e procedementos para a adquisición e perda da condición de asociado, así coma o réxime de modificación de estatutos de fusión e disolución da entidade.

A regulación do dereito a voto. Débense establecer limitacións ao voto plural.

Tendo en conta o principio xeral de que a cada asociado lle corresponderá un voto, déixase clara a posibilidade do voto plural, debendo os propios estatutos establecer as limitacións, aínda que algún autor se inclina pola súa non aplicación, xa que o distinto carácter dunha e outra figura exclúe no caso a técnica analóxica¹⁴.

Respecto ao Rexistro de Cooperativas, hai que destacar que non se segue un sistema de inscrición, senón de depósito, para o que este dispón dun prazo de 30 días, dentro do cal terá que ordenar a súa publicación no boletín oficial correspondente, agás que se observen defectos, en cuxos casos se requirirá dos promotores para que os emenden, por unha soa vez e nun prazo de trinta días.

A entidade adquirirá personalidade xurídica e plena capacidade de obrar transcorridos trinta días hábiles desde a solicitude do depósito, sen que o Rexistro de Cooperativas tivese formulado reparos ou, no seu caso, rexeitara o depósito.

Con respecto á modificación de estatutos das asociacións xa constituídas, aplicarase este mesmo procedemento.

Con respecto á denominación refírese o artigo 120 no n.º 5 para esixir a inclusión, xa sexa extensa ou abreviada, de xeito expreso.

No que di respecto ao ámbito, a Lei non fai referencia ao ámbito mínimo de cada entidade, só mantén esta referencia no número 6 do artigo 120 para poder incluír na súa denominación termos xeográficos que permitan a súa identificación.

¹⁴ ROMERO CANDAU, A., *op. cit.*, p. 1225.

Para poder efectuar tal inclusión deben asociar directa ou indirectamente o 20 % cando menos das sociedades cooperativas inscritas e non disolutas no devandito ámbito.

O número 7 do artigo 120 esíxelles ás unións, federacións e confederacións de cooperativas que lle comuniquen ao Rexistro de Cooperativas correspondente, no prazo dun mes desde que se produza o feito, as altas e baixas dos seus socios directos, acompañando nos casos de alta certificado do acordo de asociarse.

Trátase dunha simple comunicación da cal debe quedar constancia; aínda que non susceptible de cualificación, a comunicación debe conter uns requisitos mínimos.

Bibliografía

- BORJABAD, GO. *Manual de Derecho Cooperativo*. Barcelona 1993.
- SANZ JARQUE, J. *Cooperación. Teoría General y Régimen de las Sociedades Cooperativas. El Nuevo Derecho Cooperativo*. Madrid 1994.
- ROMERO CANDAU, P. A. *Asociacionismo Cooperativo. Comentarios a la Ley de Cooperativas*. Consejo General del Notariado. Madrid 2001.
- VERGEZ, M. *Lecciones de Derecho Mercantil* (dir. A. Menéndez). Madrid 2003.
- MARÍN LÓPEZ. “Notas sobre la L.C”. *Revista Jurídica La Ley*. Número 4930, ano 1999.

